

50

pitanja i odgovora
o pravima građana
Europske Unije

Naslov izvornika: 50 Questions and answers about your rights as a citizen of the European Union
Naslov hrvatskog izdanja: 50 pitanja i odgovora o pravima građana Europske Unije

Autori: Tony Venables
Tirupa Joshi

Izdavač izvornika: ECAS - European Citizen Action Service, 2013.
Sva prava pridržana. Bez prethodnoga pisanog dopuštenja autora zabranjeno je svako umnažanje, pohrana na sustave za dohvat ili prijenos, u svakom obliku i bilo kakvim sredstvom, bilo elektroničkim, mehaničkim, preslikom, snimanjem ili drugačije.
Copyright of ECAS © ECAS2013

Izdavač na hrvatskom jeziku: Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva
Zagreb, Štrigina 1a
Telefon: 01/2399-100
Telefaks: 01/2399-111
E-pošta: zaklada@civilnodrustvo.hr
Internetska stranica: <http://zaklada.civilnodrustvo.hr>

Za izdavača: Cvjetana Plavša-Matić
Prijevod: Sermon d.o.o.
Grafičko oblikovanje: Tomislav Matek
Tisak: tiskara Intergrafika
Naklada: 1000 kom

Zagreb, travanj 2013.

50

pitanja i odgovora o pravima
građana Europske Unije

Sadržaj

Predgovor hrvatskome izdanju	3
Uvodna pitanja i odgovori	5
Putovanje unutar teritorija Europske Unije	7
Vaše pravo na boravak	8
Vaše pravo na rad	11
Vaša socijalna prava	16
Vaša politička prava	19
Prijelazni aranžmani	20
U obranu vaših europskih prava	23
Povelja o temeljnim pravima	29
Službe besplatne pravne pomoći o EU	32
Uloga europskoga građanina	34

Predgovor

Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva izdanjem ove knjižice želi pridonijeti snažnijoj promidžbi **Europske godine građana 2013.** te informirati javnost o pravima i mogućnostima koje ima svaki građanin/građanka Europske Unije. 2013. kao Europska godina građana prilika je da se i u Republici Hrvatskoj, ali i na razini EU, pokrenu inicijative ili unaprijede postojeći modeli podrške građanima od informiranja, savjetovanja do aktivne podrške koja uključuje i besplatnu pravnu pomoć. Više informacija o tome možete pročitati u ovoj knjižici te na službenoj stranici Nacionalne zaklade <http://zaklada.civilnodrustvo.hr>.

Nacionalna zaklada kako bi ostvarila jedan od ciljeva svoga djelovanja - poticanje građanstva na aktiviranje, na uključivanje i sudjelovanje u razvoju lokalne zajednice, već niz godina provodi široku lepezu aktivnosti među kojima je i umrežavanje s europskim mrežama organizacija, među kojima je izdavač ove knjižice u izvorniku ECAS – Europska služba za građansku akciju, kako bi informirala i potakla hrvatske građane na prokativan odnos prema svojim građanskim pravima i mogućnostima u Europskoj Uniji kada ove godine Republika Hrvatska postane njena punopravna članica.

Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva akreditirana je i kao provedbeno tijelo u upravljanju pretprikladnim fondovima EU za područje civilnoga društva u provedbi IPA programa IV. Komponente - Razvoj ljudskih potencijala, te ulaskom u EU, i sredstvima koja će se odobravati u okviru Europskog socijalnog fonda (ESF).

Nacionalna zaklada pruža stručnu i financijsku podršku kroz slijedeća programska područja:

Demokratizacija
i razvoj civilnoga
društva

Društveni
kapital
zajednice

Međunarodna
suradnja

Zajedno
za bolje

Institucionalna
podrška

Razvoj
volonterstva

Znanje bez
granica

Centri
znanja

Naš
doprinos
zajednici

Društvene
inovacije

Znanjem
do uspjeha

Regionalni
razvoj

te informiranjem i uključivanjem građana na:

www.civilnodrustvo.hr

i

www.zadobroit.hr

Cilj je ove publikacije uputiti građane Europske Unije¹ u njihova prava.

UVODNA PITANJA I ODGOVORI

1. Što je građanstvo Europske Unije?

Pojam europskoga građanstva sadržan je u članku 20. Ugovora o funkcioniranju Europske Unije.²

Članak 20. stavak 1. UFEU-a navodi sljedeće:

Ovime se ustanovljuje građanstvo Unije. Svaka osoba koja ima državljanstvo neke države članice građanin je Unije. Građanstvo Unije ne zamjenjuje nacionalno državljanstvo već mu je dodatak.

To znači da ste time što ste državljanin države članice EU-a automatski i građanin Unije. Važno je napomenuti da svaka država članica odlučuje tko su njeni državljani; EU to ne može.

Kako bi doseljenik koji nije državljanin države članice (naziva se državljaninom treće zemlje) postao europski građanin, prvo mora postati državljanin neke države članice.

2. Koja prava imam kao europski građanin?

Članak 20. stavak 2. UFEU-a navodi da:

Građani Unije uživaju prava i podliježu dužnostima koje propisuju Ugovori.

To znači da kao građanin Unije imate neka prava. Ta su prava dodatak pravima koja imate kao državljanin svoje države članice; ona ih ne zamjenjuju.

---

¹ U daljnjem tekstu 'EU'

² U daljnjem tekstu 'Ugovor o EU' ili 'UFEU'

Prava koja imate kao europski građanin sadržana u UFEU trenutačno su sljedeća:

- putovati, raditi ili živjeti slobodno u nekoj drugoj državi članici Unije
- glasovati i biti biran na općinskim i europskim izborima u zemlji prebivališta
- diplomatska i konzularna zaštita druge države članice kada ste u nekoj trećoj državi (državi koja nije u EU) u kojoj vaša država članica nema zastupništvo
- pisati europskim institucijama na jednom od njenih službenih jezika te dobiti odgovor na tom jeziku
- podnositi predstavke Europskome parlamentu o predmetima u nadležnosti Europske Unije
- podnijeti pritužbu europskome pučkom pravobranitelju protiv lošeg rada administracije u europskim institucijama.

Osim toga, prema pravu Europske Unije, europski građani imaju i određena druga prava. Ona uključuju jednako postupanje kao i prema državljanima zemlje domaćina kada je riječ o pitanjima koja su predmet Ugovora.

3. Kakav je učinak euro imao na europsko građanstvo?

Danas je euro službena valuta u 17 od 27 država članica EU-a, što pojačava dojam jedinstvene zone putovanja. To potiče mobilnost i osjećaj zajedničkog državljanstva. Nadalje, uvođenjem eura Europa je više nego ikad dio našeg svakodnevnog života i građani se prirodno sve više brinu za europska politička događanja.

PUTOVANJE UNUTAR TERITORIJA EUROPSKE UNIJE

4. Moram li svejedno nositi putovnicu ili osobnu iskaznicu ako želim putovati unutar Unije?

Prema Direktivi 2004/38/EZ o pravu građana Unije o slobodi kretanja i boravka na teritoriju države članice, građani Unije imaju pravo ući, boraviti i ostati na teritoriju bilo koje druge države članice do tri mjeseca uz jednostavno predočavanje valjane putovnice ili nacionalne osobne iskaznice. Nisu potrebne druge formalnosti.

Važno je također napomenuti da su određene države članice EU-a potpisnice Schengenskoga sporazuma koji je stupio na snagu 1995. godine. Ujedinjena Kraljevina i Irska, međutim, odlučile su ne sudjelovati u odredbama sporazuma koje se odnose na viznu politiku i nadgledanje granica. Ovaj Sporazum predviđa uklanjanje rutinskih provjera na granicama kao i pravo državljana trećih zemalja da putuju kao turisti unutar „Schengenske zone“ nakon što su dobili vizu za ulazak u prvu državu članicu Schengena koju posjete. Danas je u Schengensku zonu uključeno 25 europskih zemalja:

Austrija, Belgija, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Grčka, Island, Italija, Latvija, Litva, Luksemburg, Mađarska, Malta, Nizozemska, Norveška, Njemačka, Poljska, Portugal, Slovačka, Slovenija, Španjolska, Švedska i Švicarska.

5. Koja su moja prava kada je riječ o tome da me obitelj prati kada putujem po Uniji?

Jedno od temeljnih prava građana Unije je sloboda kretanja. Ako odlučite iskoristiti to pravo, isto tako imate pravo da vas prate članovi obitelji. „Obitelj“ uključuje vašega bračnog druga, djecu mlađu od 21 godine ili uzdržavanu djecu, vaše roditelje i roditelje

vašega bračnog druga ako ih također uzdržavate, bez obzira na njihovo državljanstvo.

Članovi obitelji koji nisu državljani Unije (državljeni treće zemlje), ako to zahtijeva država članica domaćin, moraju ishoditi vizu bez prekomjernih formalnosti.

Valja napomenuti da je u slučaju studenata pravo na boravak za članove obitelji ograničeno samo na bračnoga druga i uzdržavanu djecu.

VAŠE PRAVO NA BORAVAK

6. Koje su formalnosti potrebne kada putujem u drugu državu članicu?

Morat ćete ponijeti valjanu putovnicu i/ili osobnu iskaznicu za sebe i sve članove obitelji koji vas prate.

Ako su članovi vaše obitelji državljani treće zemlje, morat ćete se pobrinuti da imaju valjanu vizu.

7. Hoću li se morati prijaviti ili nabaviti potvrdu o prijavi boravka za kratkoročni boravak?

Ako vaš boravak u drugoj državi članici nije dulji od tri mjeseca, dovoljna je valjana osobna iskaznica ili putovnica.

Vaše pravo da boravite kao građanin Unije ne ovisi o državi članici koja izdaje dokument o boravku.

8. Što ću morati učiniti ako želim ostati u drugoj državi članici dulje od tri mjeseca?

Svi građani Unije imaju pravo boraviti u drugoj državi članici dulje od tri mjeseca ako su radnici ili samostalni djelatnici, ili ako imaju dostatna sredstva i zdravstveno osiguranje za sebe i članove obitelji koji ih prate. Studenti također imaju pravo boraviti više od tri mjeseca pod uvjetom da imaju zdravstveno osiguranje i dostatna sredstva.

Nadležna tijela država članica mogu zahtijevati od građana da se prijave, nakon čega će im izdati potvrdu o prijavi boravka.

Pravo na boravak u drugoj državi članici odnosi se i na obitelj građanina Unije. Ako su članovi obitelji i sami građani Unije, morat će predočiti valjanu osobnu iskaznicu ili putovnicu, kao i dokumentaciju kojom se dokazuje obiteljska veza ili registrirana istospolna zajednica.

Članovi obitelji koji su državljani treće zemlje morat će pokazati valjanu vizu i podnijeti zahtjev za boravišnu iskaznicu u roku od tri mjeseca od dolaska u državu članicu domaćina.

9. Zašto moram podastrijeti dokaze o dostatnim sredstvima da bih dobio/la pravo boravka?

Radnici i samostalni djelatnici koji su članovi Unije ne moraju podastrijeti dokaze o dostatnim sredstvima, međutim, studenti će morati dokazati da imaju sredstva da se uzdržavaju kako ne bi postali teret za sustav socijalne pomoći države članice domaćina.

„Dostatna sredstva“ označavaju sposobnost ispunjavanja vlastitih potreba i potreba onih koje uzdržavate. U nekim državama članicama možda neće biti nužno pružiti dokaze o redovitim prihodima kao što su bankovni izvod ili pismo o financiranju studenta. Država članica ne određuje nužno konkretan iznos koji se prihvaća kao „dostatna sredstva“ te mora uzeti u obzir vašu osobnu situaciju.

10. Je li vam zajamčeno pravo da živite kao obitelj?

Pravo boravka za članove obitelji koji su građani Unije ne mijenja se u slučaju smrti građana ili ako se obiteljska veza prekine u slučaju razvoda, poništenja braka ili raskida registrirane istospolne zajednice. Međutim, na državi članici je da odluči hoće li izjednačavati registrirane istospolne zajednice s brakom.

Potrebno je poduzeti mjere kako bi se osiguralo da članovi obitelji koji već imaju boravište u državi članici domaćinu zadrže svoje pravo boravka u slučajevima zlostavljanja.

11. Koja postupovna pravila nadležna tijela zemlje domaćima moraju poštivati?

Moraju se zadovoljiti valjanom osobnom iskaznicom ili putovnicom te vizom za članove obitelji iz treće zemlje, kada je ona potrebna. Glavni nositelj prava boravka također mora biti sposoban podastrijeti dokaz o radu u zemlji domaćinu ili o „dostatnim sredstvima“. Kada je riječ o članovima obitelji, morate biti u mogućnosti dokazati obiteljsku vezu. Članovi obitelji koji NISU državljani države članice dobivaju boravišnu iskaznicu, za koju moraju predati zahtjev u roku od tri mjeseca od dolaska u državu članicu domaćina.

Boravišna iskaznica koja vrijedi najmanje pet godina bit će izdana u roku od šest mjeseci od datuma podnošenja zahtjeva te se automatski obnavlja, osim ako dođe do temeljne promjene situacije pojedinca.

12. Što će se dogoditi sa mnom ako izgubim posao?

Dozvola boravka ne može se povući samo zato što europski građanin više nije zaposlen. Radnik može ostati u zemlji u kojoj je

on/ona imao zadnje zaposlenje. Međutim, kod sljedeće obnove dozvole, razdoblje valjanosti može biti ograničeno na godinu dana ako je pojedinac ne svojom voljom bio nezaposlen dulje od dvanaest uzastopnih mjeseci.

Valja napomenuti da se uvjet „dostatnih sredstava“ i dalje primjenjuje na pravo samostalnih djelatnika da ostanu u slučaju prestanka njihovih djelatnosti protivno njihovoj volji.

13. Kada ću steći pravo na stalni boravak?

Građani Unije koji su zakonito boravili u državi članici domaćinu u neprekinutom razdoblju od pet godina dobivaju pravo na stalni boravak u toj zemlji.

To se pravo odnosi i na članove obitelji koji nisu građani Unije i koji su zakonito boravili s građaninom Unije u neprekinutom razdoblju od pet godina.

VAŠE PRAVO NA RAD

14. Mogu li prihvatiti zaposlenje u nekoj drugoj državi članici?

Kao građanin Europske Unije imate pravo prihvatiti zaposlenje u drugoj državi članici pod istim uvjetima kao i državljani te zemlje. Radit ćete pod istim uvjetima kao i državljani te države članice kada je riječ o plaći, otkazu i mjerama za zaštitu zdravlja i sigurnosti na radnom mjestu.

15. Koliko dugo mogu ostati u drugoj državi članici dok tražim posao?

Možete ostati u drugoj državi članici „razumno vremensko razdoblje“ da biste našli posao. To razdoblje nije definirano zakonom, ali sudska praksa upućuje na razdoblje od šest mjeseci, nakon čega se mora dokazati da osoba još uvijek traži posao i da postoji stvarna mogućnost da će biti zaposlena (primjerice, ako imate dogovoren razgovor za posao). Države članice, međutim, imaju pravo odrediti razumno vremensko razdoblje za tu svrhu.

Oni koji su svojom voljom nezaposleni nisu predviđeni zakonodavstvom EU-a, tako da će se u tom slučaju isto tako vjerojatno primjenjivati sudska praksa, koja omogućava osobi da ostane u zemlji ako postoji stvarna mogućnost da će se tamo zaposliti.

16. Mogu li dobiti pomoć u traženju zaposlenja u drugoj državi članici?

Za pomoć u traženju zaposlenja u drugoj državi članici dok se nalazite u svojoj zemlji možete se obratiti EURES-u (Europskoj službi za zapošljavanje).

To je mreža kojom koordiniraju Europska komisija, javne službe za zapošljavanje država članica, sindikati, udruženja poslodavaca i službe lokalnih uprava.

Mreža obuhvaća oko 500 „Euro savjetnika“ raspodijeljenih diljem Europskoga gospodarskog prostora. Njihova je uloga pomoći osobama koje traže zaposlenje pružajući im informacije o uvjetima života i rada u inozemstvu te olakšati razmjenu informacija o slobodnim radnim mjestima i molbama za posao.

Osim toga, valja napomenuti da imate i mogućnost prijaviti se u zavodima i centrima za zapošljavanje u državi članici u kojoj tražite posao –nije nužno da ste rezident te države. Imate pravo na jednaku pomoć kao i državljani te zemlje.

EURES-u se možete obratiti preko nacionalne službe za zapošljavanje ili preko mrežne stranice:
<http://ec.europa.eu/eures/home.jsp>

17. Mogu li određena radna mjesta biti rezervirana za državljane države članice?

Općenito govoreći, europski državljani moraju imati jednak pristup svim radnim mjestima koja se nude u drugoj državi članici, bez diskriminacije na temelju državljanstva. Međutim, kada je riječ o zapošljavanju u javnoj službi za poslove za koje se ovlasti dodjeljuju javnim pravom, a dužnosti su osmišljene kako bi štatile opće interese države ili drugih javnih tijela, dopustivo je rezervirati radno mjesto za državljane države članice.

18. U kojoj se mjeri priznaju stručne i akademske kvalifikacije stečene u drugoj državi članici?

Stručne kvalifikacije

Za određeni broj zanimanja, točnije liječnike, medicinske sestre, stomatologe, primalje, veterinarske kirurge, ljekarnike ili arhitekte, priznavanje kvalifikacija je automatsko zato što one podliježu mjerama usklađivanja u Zajednici. Za automatski priznate stručne kvalifikacije sve što je potrebno jest da dokažete da ste stekli relevantne kvalifikacije navedene u Direktivi.

Osim toga, Europska Unija usvojila je „opći sustav“ za priznavanje stručnih kvalifikacija. Taj sustav nudi mogućnost osobama koje su u potpunosti kvalificirane za određeno zanimanje u jednoj državi članici da se presele u drugu i tamo se bave istim zanimanjem, ako je ono regulirano.

Opći sustav pruža način priznavanja kvalifikacija, ali i dalje je odgovornost države članice da odredi minimalnu razinu kvalifikacija kako bi osigurala kvalitetu usluga.

U tom slučaju, od pojedinca se može tražiti da polaže test sposobnosti ili da dovrši dodatne studije u državi članici domaćinu. Taj sustav vrijedi ako ste:

- državljanin države članice
- u potpunosti kvalificirani za bavljenje određenim zanimanjem u državi članici iz koje potječete
- želite se baviti istim zanimanjem, koje je regulirano u državi članici domaćinu.

Akademске kvalifikacije

Ne postoji sustav priznavanja akademskih kvalifikacija: primjenjuju se samo opće odredbe. U tom smislu, priznavanje akademskih kvalifikacija obuhvaća priznavanje cijele ili dijela vaše diplome kao istovrijedne. Mnoga sveučilišta sada slijede program Erasmus koji pomaže jamčiti da se vaše studiranje u inozemstvu smatra istovjetnim razdobljem u vašoj matičnoj ustanovi, a to također može uključivati i priznavanje ocjena.

Postoji sustav prijenosa bodova za kolegije u Europskoj zajednici koji olakšava proces priznavanja akademskih kvalifikacija. Za dodatne informacije obratite se Mreži nacionalnih informacijskih centara za priznavanje diploma (NARIC) putem mrežne stranice: <http://www.enic-naric.net/>

19. Koje prilike nudi - za obrazovanje, usavršavanje i istraživanja u drugoj državi članici?

Postoji više programa EU-a osmišljenih u svrhu razvoja mobilnosti u obrazovanju, usavršavanju i istraživanju. Valja napomenuti da su oni usmjereni na organizacije (sveučilišta, ustanove za edukaciju, centre za mlade, primjerice), a ne izravno na pojedince. Oni uključuju:

Erasmus/Socrates

Ovaj program financira inicijative kojima se nastoji poticati suradnja i razmjena ideja i stručnog znanja među studentima i akademskim osobljem. Program financira razvoj zajedničkih

kolegija među sveučilištima različitih država članica, kao i mogućnost pohađanja dijela studija u inozemstvu. Taj dio programa Socrates zove se Erasmus.

http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/erasmus_en.htm

Leonardo Da Vinci

Program financira praktične projekte u području strukovnog obrazovanja i usavršavanja. Inicijative se kreću od onih koje pojedincima omogućuju usavršavanje u inozemstvu povezano s poslom do suradnje velikih razmjera.

http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/ldv_en.htm

Europski program za mlade

Ovaj program potiče mlade (u dobi od 15 do 25 godina) da iskuse život ili rad u drugoj državi članici.

Europska volonterska služba (EVS)

EVS pruža mladim Europljanima jedinstvenu priliku da izraze svoju osobnu predanost putem neplaćenih aktivnosti u punom radnom vremenu u stranoj zemlji unutar ili izvan EU-a. Otvorena za sve mlade ljude u dobi od 18 do 30 godina, EVS je prava „služba za učenje“.

http://ec.europa.eu/youth/youth-in-action-programme/european-voluntary-service_en.htm

Akcije Marie Curie

Program stipendija za istraživanje Stipendije Marie Curie europske su stipendije za istraživanja dostupne istraživačima bez obzira na njihovo državljanstvo i područje istraživanja. Osim velikodušnih stipendija, istraživači imaju mogućnost steći iskustva u inozemstvu i u privatnom sektoru te dovršiti svoje usavršavanje kompetencijama ili disciplinama koje su korisne za njihovu karijeru. Ovaj program može dodijeliti stipendije „Marie Curie“ kako bi omogućio istraživaču da se preseli u drugu državu članicu i pridruži se nekoj istraživačkoj organizaciji na razdoblje od šest mjeseci do dvije godine.

20. U koji ću se sustav socijalne sigurnosti uključiti?

Pravo Unije samo koordinira nacionalno zakonodavstvo u ovom području i ne usklađuje ga.

Stoga svaka država članica definira vlastita pravila socijalne sigurnosti, uzimajući u obzir ostvarivanje zadataka Europske Unije i ne provodeći nikakvu mjeru koja bi mogla utjecati na njene ciljeve.

Osnovna načela su sljedeća:

- Građanin Unije može podlijegati zakonodavstvu samo jedne države članice, čak i ako radi u više država članica?
- Građanin Unije obično podliježe zakonima države u kojoj prakticira svoju profesiju. To je neovisno o njegovom/njezinom prebivalištu ili poslovnom nastanu njegovog/njezinog poslodavca.
- Ako se posao obavlja u nekoliko država članica, građanin Unije uključit će se u sustav socijalne sigurnosti one države članice koja je ujedno i njegovo/njezino prebivalište. U suprotnom, tamo gdje poslodavac ima poslovni nastan ili država članica u kojoj se obavlja većina posla ako se radi o samostalnom djelatniku.
- Ako europski građanin prestane raditi u jednoj državi članici da bi počeo raditi u drugoj, on/a će promijeniti sustav socijalne sigurnosti, tj. prestati stjecati prava u prethodnoj državi članici i početi ih stjecati u drugoj.
- Oni koji potpuno prestanu raditi i dalje podliježu zakonima države članice u kojoj su imali zadnje zaposlenje.

Valja napomenuti da ta pravila imaju određeni broj iznimki, primjerice pogranični radnici (osoba koja ima prebivalište u jednoj državi koja nije država u kojoj radi i vraća se u zemlju prebivališta najmanje jednom tjedno), mornari te radnici u međunarodnom transportu.

Za više informacija obratite se organizacijama socijalne sigurnosti relevantnih država.

21. Hoću li biti u nepovoljnom položaju u odnosu na radnike državljanke relevantne države kada je riječ o pravima iz sustava socijalne sigurnosti?

Imate ista prava i obveze prema zakonu o socijalnoj sigurnosti države članice domaćina kao i državljani te države. To znači da zahtjev za socijalnom pomoći u obliku naknade za nezaposlene, obiteljskog doplatka i bolovanja ne smije biti odbijen samo na osnovu činjenice da niste državljanin te države.

22. Što se događa sa zdravstvenim osiguranjem za liječenje primljeno u državi članici s kojom nisam povezan?

Novčane naknade radniku plaća izravno organizacija s kojom je povezan, osim ako ne postoji dogovor s državom članicom u kojoj radnik boravi. Nenovčane naknade (primjerice, za zdravstveno osiguranje, lijekove, hospitalizaciju), s druge strane, daju se preko organizacije u zemlji boravka kao da ste u nju uključeni, čak i ako ste i dalje odgovornost države članice s kojom ste povezani. To je slučaj, naravno, pod uvjetom da ste prijavljeni u zemlji domaćinu putem odgovarajućeg E obrasca, koji omogućuje prijenos i stjecanje vaših prava.

U slučaju potrebe za hitnom medicinskom skrbi dok putujete ili boravite u drugoj državi članici, potrebna je Europska kartica zdravstvenog osiguranja (EHIC), koja je zamijenila obrazac E111.

Treći mogući slučaj je potreba za skrbi u drugoj državi članici koja nije hitna. EHIC NEĆE pokriti troškove privatnog liječenja, pa je

potrebno odgovarajuće privatno zdravstveno osiguranje kako bi se obuhvatile sve mogućnosti.

U tim situacijama službe države članice u kojoj se dobiva zdravstvena skrb primjenjuju zakonodavstvo svoje države članice.

23. Kako su zaštićene mirovine?

Do dobi umirovljenja radnik migrant ima evidenciju osiguranja u svakoj državi članici u kojoj je bio osiguran.

Kada dođe u dob umirovljenja, radniku migrantu svaka će država članica u kojoj je bio osiguran najmanje godinu dana morati isplaćivati mirovinu. Iznos mirovine koju će osoba primati izračunava se na temelju evidencije o osiguranju u toj državi članici. Nikakvi doprinosi neće se izgubiti, stečena prava su zaštićena, a svaka država članica morat će isplaćivati mirovinu koja odgovara razdoblju osiguranja koje je u njoj dovršeno.

Invalidske mirovine također se izračunavaju u skladu s gore navedenim pravilima – osim za sljedeća tri slučaja:

- ako ste osigurani u nekoliko država članica, način izračuna vaše mirovine ovisit će o zakonodavstvu predmetne države članice
- izračun stope invaliditeta utvrdit će država članica
- budući da nema uzajamnog priznavanja kada je riječ o stopi invaliditeta, ako je potreban liječnički pregled za mirovinu koju isplaćuje neka država članica osim vaše matične države članice, oni mogu zahtijevati da taj pregled obave i njihova nadležna medicinska tijela.

Mirovine udovica i udovaca također funkcioniraju jednako kao i starosne mirovine.

24. Što je s naknadama za nezaposlene?

Možete podizati naknadu za nezaposlene koju eventualno primete pod uvjetom da ispunjavate određene uvjete. Primjerice, ako ste podizali naknadu za nezaposlene u svojoj matičnoj državi članici, možete nastaviti to činiti dok tražite posao u drugoj državi članici pod uvjetom da ste se prijavili kod nacionalne agencije za zapošljavanje.

VAŠA POLITIČKA PRAVA

25. U kojoj mjeri mogu sudjelovati u izborima u državi članici domaćinu?

UFEU daje svakom građaninu Unije mogućnost da glasuje i kandidira se na općinskim i europskim izborima u državi članici u kojoj živi, pod istim uvjetima kao i državljani te države članice.

Pravo glasovanja i kandidiranja u državi članici u kojoj osoba boravi odnosi se na bilo koju osobu koja:

- je građanin Unije
- nije državljanin države članice u kojoj boravi, ali ispunjava iste uvjete kada je riječ o pravu na glasovanje i kandidiranje koje država propisuje za vlastite državljane.

Uvjet duljine boravka može se nametnuti samo ako se odnosi i na državljane.

Državljan Unije ne smiju glasovati više od jedanput ili se kandidirati u više od jedne države članice. Valja napomenuti da prema pravu Unije vaše pravo da glasujete ili pravo da se kandidirate u zemlji podliježe uvjetu da imate ta prava u vlastitoj državi članici.

26. Kako u praksi mogu ostvarivati svoja biračka prava u državi članici domaćinu?

Ako želite glasovati ili biti birani u zemlji u kojoj imate boravište morate zatražiti upisivanje u popis birača. Kad se upišete, ako je glasovanje obvezatno u državi članici domaćinu, podliježete tom zahtjevu kao i državljani te zemlje. Ostat ćete na popisu birača dok se ne povučete.

27. Zašto je sudjelovanje samo ograničeno na općinske i europske izbore?

To se može objasniti idejom da je sudjelovanje u nacionalnim izborima izraz „nacionalnosti“ i suvereniteta. To se razlikuje od ideje općinskih izbora, koji se temelje na vašoj ulozi kao stanovnika određenog grada; sudjelovanje u lokalnom životu važnije je od podrijetla.

PRIJELAZNI ARANŽMANI

28. Što su prijelazni aranžmani?

Ti su aranžmani dogovoreni različitim Ugovorima o pristupanju od 2004. godine i omogućavaju državama članicama da privremeno ograniče prava radnika iz nove države članice da rade na njihovom teritoriju.

Njihov je cilj postupno, korak po korak uvesti slobodno kretanje radnika tijekom razdoblja od sedam godina. Postoje tri faze (2+3+2 godine) tijekom kojih se primjenjuju različiti, sve stroži uvjeti s obzirom na uvjete prema kojima države članice mogu ograničiti pristup tržištu rada.

Države članice mogu otvoriti svoja tržišta rada u bilo kojoj fazi, ali moraju ukinuti ograničenja najkasnije na kraju sedmogodišnjeg razdoblja.

Svrha je prijelaznih aranžmana da države članice postupno uvedu prava slobode kretanja za radnike iz država članica koje su nedavno pristupile EU. Aranžmani nude vrijeme za prilagodbu za područja u kojima bi mogao postojati veliki broj novopridošlica na tržištu rada iz novih država članica.

Prijelazni aranžmani odnose se na državljane Bugarske i Rumunjske, koje su Uniji pristupile 2007. godine. Oni će se odnositi i na građane iz Hrvatske.

29. Na koga se odnose ti aranžmani?

Prijelazno razdoblje odnosi se samo na radnike iz EU-a. Ono se ne odnosi na samostalne djelatnike, studente, umirovljenike ili nezaposlene.

Prijelazni aranžmani ne ograničavaju prava na putovanje i život u drugoj državi članici.

30. Odnose li se prijelazni aranžmani na upućivanje na rad u inozemstvo?

Nema ograničenja za upućivanje na rad u inozemstvo – zaposlenih ili samostalnih djelatnika.

Iznimka: Njemačka i Austrija primjenjuju privremena ograničenja na radnike iz Rumunjske i Bugarske koje upućuju poduzeća iz određenih sektora, ali ne na samostalne djelatnike.

31. Kakva je trenutna situacija s ograničenjima za radnike iz Rumunjske i Bugarske?

Rumunjski i bugarski državljani mogu raditi kao zaposlenici ili samostalni djelatnici bez radne dozvole u: Bugarskoj, Cipru, Češkoj, Danskoj, Estoniji, Finskoj, Grčkoj, Mađarskoj, Islandu, Irskoj, Italiji, Latviji, Litvi, Norveškoj, Poljskoj, Portugalu, Rumunjskoj, Slovačkoj, Sloveniji i Švedskoj.

Najkasnije do 31. prosinca 2013. godine njihovo pravo na rad može biti ograničeno u: Austriji, Belgiji, Francuskoj, Njemačkoj, Luxemburgu, Malti, Nizozemskoj, Španjolskoj (samo za Rumunje) i Švedskoj. Da bi radili u tim zemljama, Rumunji i Bugari trebat će radnu dozvolu. Neke su zemlje pojednostavile svoje procedure ili smanjile ograničenja u nekim sektorima ili za neke profesije.

32. Kakva će biti situacija kada je riječ o ograničenju za radnike iz Hrvatske?

Usuglašene su sljedeće mjere koje se odnose na slobodu hrvatskih radnika da se sele u druge države članice EU-a:

Na razdoblje od dvije godine države članice EU-a mogu odlučiti ograničiti pravo Hrvata da rade u njihovoj zemlji ili u određenim sektorima.

Ti će se aranžmani revidirati nakon dvije godine, pri čemu će državama članicama biti dopušteno produljiti nacionalne mjere za dodatno razdoblje. Prijelazni bi aranžmani u načelu trebali završiti nakon pet godina, ali mogu biti produljeni na dodatne dvije godine u onim državama članicama u kojima bi obustava aranžmana dovela do ozbiljnih poremećaja na tržištu rada ili gdje bi postojala prijetnja takvog poremećaja.

Austrija i Njemačka imaju pravo primijeniti određene mjere u slučaju poremećaja na specifične osjetljive uslužne sektore, gdje postoji prekogranično pružanje usluga u određenim regijama.

Hrvatska može primijeniti ograničenja na druge radnike iz EU-a koja su istovjetna nacionalnim mjerama koje primjenjuje relevantna država članica.

33. Zašto je važno da države članice ukinu ograničenja za pristup tržištu rada?

Primarni je razlog taj da je sloboda kretanja jedno od četiri temeljna prava EU-a te stoga i pravo svakog radnika koji je građanin EU-a. Nametanjem ograničenja na slobodu kretanja radnika stvaraju se velike prepreke u razvoju unutarnjeg tržišta.

Nadalje, ukidanje ograničenja između država članica doprinosi gospodarskom rastu tako što zadovoljava tržište rada i nadoknađuje manjak vještina.

U OBRANU VAŠIH EUROPSKIH PRAVA

34. Što mi je činiti ako mislim da su moja europska prava prekršena?

Ako smatrate da je vaša sloboda kretanja narušena, prvo morate tražiti pravnu zaštitu od nadležnih tijela svoje države. To se može učiniti pred nacionalnim sudom ili nekim drugim upravnim tijelom.

Ako je vaš problem uzrokovan neispravnom primjenom prava Unije od strane nacionalnog javnog tijela, sustav SOLVIT mogao bi vam pomoći. SOLVIT je internetska mreža za rješavanje problema, kojoj je cilj rješavati probleme na takav način da građani ne moraju pokretati sudske postupke.

Za više informacija posjetite mrežnu stranicu:
<http://ec.europa.eu/solvit>

Možete se obratiti i službi *Vaš europski savjetnik* (Your Europe Advice). To je europska služba koja vam pruža informacije i savjete unutar Europske Unije prilagođene vašem problemu ili pitanju. Kada je to primjereno, bit ćete upućeni na najmjerodavnije tijelo (na lokalnoj, nacionalnoj ili europskoj razini) za rješavanje vašeg konkretnog problema. Odgovori se daju telefonom ili elektroničkom poštom na jeziku na kojem je to građanin zatražio (jedan od 24 službena jezika).

Za više informacija posjetite mrežnu stranicu:
http://ec.europa.eu/citizensrights/front_end/about/index_en.htm

Druga je mogućnost da podnesete zahtjev Europskoj komisiji:
http://ec.europa.eu/community_law/your_rights/your_rights_forms_en.htm

Za podnošenje predstavke Europskom parlamentu posjetite:
<http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?id=49&language=EN>

35. U slučaju kršenja prava Unije, mogu li iznijeti svoj slučaj pred Europskim sudom pravde?

Iako ljudi često pretpostavljaju da se u slučaju kršenja njihovih prava mogu žaliti Europskomu sudu pravde³, to nije slučaj. Nije moguće žaliti se ESP-u protiv odluka nacionalnih sudova, već nacionalni sudovi mogu uputiti pitanja povezana s pravom Unije kada im je potrebno razjašnjenje primjene određene odredbe.

Zadatak je država članica da provode odredbe Unije; stoga građani imaju pravo očekivati od svojih državnih tijela da jamče primjenu i poštivanje takvih mjera.

---

³ U daljnjem tekstu ESP

U slučaju da država članica nije ispravno primijenila ili je prekršila odredbu Unije, Komisija može poduzeti prinudnu mjeru protiv predmetne države članice. Ako država članica još uvijek ne ispravi povredu, Komisija je može izvesti pred ESP. Ako se presudom utvrdi povreda i država članica ne postupi odmah sukladno presudi, može se odrediti novčana kazna.

36. Što može učiniti Europska komisija?

Europska komisija je „Čuvar Ugovora” i njena je odgovornost osigurati da države članice provode zakone Unije. Ako je potrebno, ova institucija može pokrenuti postupak zbog povrede na Europskome sudu pravde ako država članica ne ispuni neku svoju obvezu.

Bilo koji pojedinac ili poslovni subjekt može uložiti pritužbu Komisiji protiv države članice koja je prekršila neku odredbu prava Unije. Taj je proces besplatan i ne zahtijeva pomoć odvjetnika.

37. Kako mogu uložiti pritužbu?

Pritužbe Komisiji su neformalne. Dovoljno je da pritužba sadrži sljedeće informacije: ime i prezime, državljanstvo, adresa, zanimanje, opis činjenica s naznakama uključenih tijela.

Ako je moguće, trebate uključiti i svu relevantnu dokumentaciju. Nema potrebe za pomoći odvjetnika, a postupak je besplatan. Možete uložiti svoju pritužbu koristeći standardan obrazac za pritužbe koji možete dobiti u uredima Komisije u državama članicama te na mrežnoj stranici:

http://ec.europa.eu/community_law/your_rights/your_rights_forms_en.htm

Druga je mogućnost da pišete na službenom jeziku Unije na adresu:

Commission of the European Union / Komisija Europske Unije

(for the attention of the Secretary General / n/p glavnog tajnika)
200, Rue de la Loi
B-1049 Bruxelles

Bit ćete obaviješteni o mjerama poduzetima u vezi s vašom pritužbom. Osim ako je pritužba očigledno neutemeljena ili nije predmet prava Unije, Komisija će ispitati činjenice i zakon prije nego što odluči hoće li nastaviti s aktivnostima u vezi pritužbe ili ne. Ta odluka mora biti donesena u roku od godine dana od podnošenja pritužbe.

Ako Komisija smatra da je došlo do kršenja prava Unije, pozvat će predmetnu državu članicu da reagira prije nego što joj izda „obrazloženo mišljenje“, koje zahtijeva od predmetne države članice da ispravi navodnu povredu u roku od dva mjeseca. Pritužba će po mogućnosti biti riješena do tog vremena.

Ako država članica ne postupi sukladno obrazloženom mišljenju, Komisija ima diskrecijsko pravo uputiti slučaj ESP-u, koji će od predmetne države člance zahtijevati prekid povrede.

Presuda suda ne utječe izravno na individualna prava podnositelja pritužbe. Odluka koja se tiče njega/nje i mogućnost ostvarivanja naknade štete mora se tražiti na nacionalnoj razini, uz potporu presude ESP-a.

38. Što je s Europskim parlamentom?

Članak 24. UFEU-a daje svakoj osobi pravo da šalje predstavke Europskom parlamentu.

Predstavke su neformalne, ali moraju sadržavati osnovne informacije navedene u prethodnom pitanju. Svoju predstavku možete predati elektroničkom poštom, koristeći obrazac za pritužbe s mrežne stranice na adresi:

<http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?id=49&language=EN>

Druga je mogućnost da pišete na sljedeću adresu:
President of the European Parliament / Predsjednik Europskog parlamenta
Member's Activities / Aktivnosti država članica
L-2929 Luxembourg

Predstavke evidentira i ispituje parlamentarni Odbor za predstavke, koji će obavijestiti podnositelja o svim radnjama koje su poduzete. Ako Odbor za predstavke smatra da je došlo do povrede prava Unije, može preporučiti Europskoj komisiji poduzimanje potrebnih mjera. Odbor za predstavke nema ovlasti da naredi mjere ili da pokrene bilo kakav postupak protiv neke države članice.

S druge strane, Europski parlament može pokrenuti postupak protiv Komisije pred Europskim sudom pravde, ako ona ne slijedi njegove preporuke.

Postupak obrade predstavke je formalan i spor, stoga je u mnogim slučajevima učinkovitije i brže zatražiti od člana Europskog parlamenta iz vaše regije da intervenira u vaše ime.

39. Koja je uloga europskoga pučkog pravobranitelja?

Uloga europskoga pučkog pravobranitelja je primati privatne pritužbe od građana o lošem upravljanju od strane europskih institucija, osobito Vijeća, Komisije i Europskoga parlamenta. Česti problemi kojima se pučki pravobranitelj bavi su nepotrebna kašnjenja, odbijanje informacija, diskriminacija i zlouporaba moći.

Valja napomenuti da europski pučki pravobranitelj ne može razmatrati loše upravljanje u državama članicama na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini, čak i ako one ne poštuju pravo Unije. Za pritužbe u tom području postoje slične službe na nacionalnoj razini čije su mrežne stranice dostupne preko mrežne stranice europskoga pučkog pravobranitelja.

Pritužbu treba podnijeti u roku od dvije godine od nastanka problema. Formalni zahtjevi slični su kao i kod podnošenja pritužbe Komisiji.

Moguće je uložiti pritužbu preko mrežne stranice europskoga pučkog pravobranitelja:

<http://www.ombudsman.europa.eu/home/en/default.htm>

Druga je mogućnost da pišete europskome pučkom pravobranitelju na sljedeću adresu:

Nikiforos Diamandouros

The European Ombudsman / Europski pučki pravobranitelj

1, Avenue du Président Robert Schuman

LP 403

F-67001 Strasbourg Cedex

Tel: 33-3-8.17.24.22

Fax: 33-3-88.1.90.62

Nije nužno da ste pretrpjeli štetu zbog lošeg upravljanja. Nužno je, međutim, da ste prvo pokušali riješiti stvar s predmetnom institucijom (po mogućnosti u pisanom obliku). Osim toga, činjenice vaše pritužbe ne smiju biti predmet sudskog postupka.

Pučki pravobranitelj ima ovlast provesti potrebne istrage s predmetnom institucijom neovisno i bez ometanja zbog moguće povjerljivosti dokumenata. Ako pučki pravobranitelj ustanovi administrativnu pogrešku, nastojat će naći rješenje koje će biti prihvatljivo za obje strane. Ako to smatra nužnim, poslat će predmetnoj instituciji preporuku po kojoj će institucija morati postupiti u roku od tri mjeseca.

Ako institucija to ne učini, pučki će pravobranitelj poslati Europskome parlamentu detaljno izvješće te tako njemu prepustiti slučaj. Mišljenja pučkog pravobranitelja nisu pravno obvezujuća, ali imaju moralni autoritet i institucije ih obično slijede.

40. Mogu li zatražiti pravnu pomoć za vrijeme boravka u drugoj državi članici?

Osobe s boravištem u drugoj državi članici Europske Unije imaju pravo na pravnu pomoć pod istim uvjetima kao i državljani te države članice. Također, ako ne poznajete jezik države, imate pravo na pomoć prevoditelja.

Prema članku 47. stavku 3. Povelje o temeljnim pravima Europske Unije⁴ predviđeno je da pravna pomoć bude dostupna svima onima koji nemaju dostatna sredstva da ostvare djelotvoran pristup pravdi.

Vijeće je dana 27. siječnja 2003. usvojilo Direktivu kojom se utvrđuju zajednička pravila o pravnoj pomoći za sve države članice.

Direktivom su utvrđene odgovarajuće usluge koje moraju biti dostupne:

- nužna pravna pomoć za one koji nemaju dostatna sredstva
- pristup savjetodavnoj pretparničnoj pomoći
- pravna pomoć i zastupanje pred sudom
- oslobođenje od plaćanja troškova postupka ili pomoć za plaćanje istih, uključujući troškove povezane s prekograničnom prirodom predmeta.

POVELJA O TEMELJNIM PRAVIMA

41. Što je to Povelja o temeljnim pravima?

Povelja o temeljnim pravima Europske Unije je dokument kojim je utvrđen spektar građanskih, političkih i socijalnih

---

⁴ Cjelovit tekst nalazi se na adresi: [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000X1218\(01\):EN:NOT](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000X1218(01):EN:NOT)

prava koja pripadaju svim građanima država potpisnica. U šest poglavlja Povelja pokriva dostojanstvo, slobode, ravnopravnost, solidarnost, građanska prava i pravdu. Povelja, koja je potpisana na sastanku na vrhu EU-a u Nici 2000. godine, predstavlja modernu parafrazu klasične povelje o pravima, objedinjujući sva postojeća prava u jedinstveni dokument. Povelja je ugrađena kao priloga Lisabonskom ugovoru te stoga ima snagu Ugovora Unije.

42. Što će se dogoditi ako su moja prava iz Povelje prekršena?

Povelja o temeljnim pravima Europske Unije upućena je institucijama Europske Unije i državama članicama kada primjenjuju pravo Europske Unije. Komisija ustupa dokumente po Zahtjevu za pristup dokumentima podnesenom temeljem Uredbe (EZ-a) br. 1049/2001 Europskoga parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2001. o javnom pristupu dokumentima Europskoga parlamenta, Vijeća i Komisije (SL L 145/32).

S tim u vezi važno je napomenuti da su Ujedinjena Kraljevina i Poljska ishodile mogućnost izuzeća iz ove Povelje u sklopu Protokola 30 priloženog Povelji. Osim toga, Češka je pregovarala o pridruživanju ovom Protokolu i planirano je da se to dogodi kada sljedeći ugovor o pristupanju stupi na snagu, a to će biti ugovor o pristupanju Hrvatske. Međutim, zbog političke situacije u Češkoj, nije jasno hoće li do toga doći.

Trenutačno se uvelike sumnja u valjanost tog izuzeća. Osim što su ministri britanske vlade priznali da ono što je osigurano nije, strogo govoreći, izuzeće, Europski sud pravde je u Predmetu C-411/10, N.S. protiv ministra unutarnjih poslova UK-a (združeni predmet), zaključio kako nema sumnje oko toga da je Povelja primjenjiva na Ujedinjenu Kraljevinu i Poljsku općenito. Radi se o tome da je Protokol 30 samo razjasnio njenu primjenu.

U slučajevima u kojima se primjenjuje Povelja, građani koji smatraju da su Europske institucije prekršile njihova prava imaju pravo žaliti se europskome pučkom pravobranitelju, koji ima

ovlast istraživati slučajeve navodnog lošeg rada administracije europskih institucija.

Budući da je Povelja sada dio Lisabonskog ugovora, građani mogu uložiti pritužbu i Komisiji ako smatraju da su njihova prava prekršena, a Komisija tada ima mogućnost pokretanja postupka utvrđivanja povrede. To, jasno, nije moguće ako građani smatraju da je sama Komisija prekršila njihova prava, pa je u tom slučaju obraćanje pučkom pravobranitelju najprikladnija mogućnost. Napokon, budući da je Povelja dio prava Unije, građani se mogu na nju pozvati pred nacionalnim sudovima u slučajevima u kojima bi to moglo biti mjerodavno (primjerice, postupak ispitivanja zakonitosti presude kod primjene prava Unije od strane države članice).

43. Tko štiti moja ljudska prava?

Europski sud za ljudska prava sa sjedištem u Strasbourgu ima nadležnost nad Europskom konvencijom o ljudskim pravima. Cilj je te institucije osigurati da se Konvencija i temeljna prava poštuju u svim državama članicama Vijeća Europe.

Potrebno je razjasniti da je Europski sud pravde sa sjedištem u Luxemburgu institucija Europske Unije koja rješava pitanja povezana s pravom Unije, kao što su kontrola državnih granica i Zajednička poljoprivredna politika. Europski sud pravde potrebno je razlučiti od Europskoga suda za ljudska prava. Ti sudovi imaju potpuno odvojene uloge i različite nadležnosti.

44. Kako mogu pokrenuti parnični postupak?

Svaka osoba s prebivalištem u nekoj od država potpisnica (država članica Vijeća Europe) može pokrenuti parnični postupak u Strasbourgu ako je uvjerena da je izravno oštećena činom kojim je prekršena Konvencija.

Da bi se podigla tužba pred Europskim sudom za ljudska prava, podnositelj mora podnijeti zahtjev protiv države članice. Privatna osoba ne može biti tužena strana u predmetu pred Europskim sudom za ljudska prava.

Kao prvo, svi pravni lijekovi u predmetnoj državi članici moraju biti iscrpljeni. To znači da je podnošenju zahtjeva Europskom sudu za ljudska prava morala prethoditi žalba ili revizija pred najvišim nacionalnim sudom.

Zahtjev se tada podnosi izravno Europskom sudu za ljudska prava, a Sud ga dodjeljuje odjelu, na razmatranje odboru ili vijeću. Vijeće odlučuje kako o dopustivosti tako i o osnovanosti zahtjeva, a presuda postaje konačna tri mjeseca nakon donošenja.

SLUŽBE BESPLATNE PRAVNE POMOĆI O EU

45. Kako mi ECAS i druge službe koji pružaju besplatne pravne savjete mogu pomoći riješiti moj problem?

ECAS-ova je misija omogućiti organizacijama civilnoga društva i građanima da se njihov glas čuje u EU. Jedan od naših ciljeva jest zaštita europskih građanskih prava. ECAS u ime Komisije vodi službu *Vaš europski savjetnik*, koja daje savjete građanima u slučajevima kada vjeruju da su njihova europska prava prekršena. Sastoji se od tima odvjetnika koji pokrivaju sve službene jezike EU-a i upoznati su kako s pravom EU-a, tako i s nacionalnim zakonima u svim državama EU-a.

Služba *Vaš europski savjetnik* pruža besplatne i individualizirane savjete, u roku od tjedan dana, pojašnjava europsko pravo i objašnjava kako građani EU-a i njihove obitelji mogu ostvarivati prava koja im dodjeljuje EU.

Posjetite mrežnu stranicu službe *Vaš europski savjetnik*:
http://ec.europa.eu/citizensrights/front_end/index_en.htm

Služba *Vaš europski savjetnik* pruža besplatne i neovisne pravne savjete, ali ne sudjeluje u sporovima, niti u njihovu rješavanju. Za pomoć te vrste, postoji suradnja sa SOLVIT-om (mrežna stranica: <http://ec.europa.eu/solvit/>)

Od 10. siječnja 2013. godine ECAS u Bruxellesu vodi Kliniku za prava u EU u partnerstvu sa Sveučilištem u Kentu. Klinika zaprima pritužbe građana preko telefona, elektroničke pošte i Skypea. Klinika za prava u EU bavi se isključivo upitima koji su već prošli kroz službu *Vaš europski savjetnik*, ali nisu još riješeni. Cilj je prikupiti slučajeve u kolektivnu pritužbu te poduzeti pravne i zagovaračke aktivnosti u ime klijenata suočenih s osobito teškim pitanjima.

Na regionalnoj i nacionalnoj razini postoji mnogo organizacija koje građanima pružaju savjetodavnu, pravnu ili drugačiju specijaliziranu pomoć. Sve su one okupljene oko ECAS-a u Europskom forumu savjetodavnih službi za građane.

Dodatne informacije molimo potražite na mrežnoj stranici ECAS-a: www.ecas-citizens.eu

46. Gdje mogu dobiti savjet o osnivanju i vođenju poduzeća u Europskoj uniji?

Člankom 49. UFEU-a poduzetnicima je zajamčena sloboda poslovnog nastana kako bi mogli pokrenuti svoje poslovanje u bilo kojoj državi članici EU-a.

Poduzetnička mreža Enterprise Europe Network pruža besplatne savjete i podršku. Njezine su usluge namijenjene malim i srednjim poduzećima, koje informiraju o mogućnostima financiranja i savjetuju o rješenjima za poduzetnike i poduzeća u više od 40 država, uključujući Hrvatsku, Bivšu Jugoslavensku Republiku Makedoniju i Tursku, države članice Europskoga gospodarskog

prostora te svih 27 država članica Unije.

Za dodatne informacije posjetite mrežnu stranicu organizacije Enterprise Europe Network:

http://www.enterprise-europe-network.ec.europa.eu/info/about_network_en.htm

ULOGA EUROPSKOGA GRAĐANINA

47. Kako ja, kao pojedinac, mogu ostvariti utjecajnu ulogu na europskoj razini?

Svaki građanin EU-a, kao pojedinac ili udružen s drugima, može podnijeti predstavku Europskom parlamentu na temelju članka 24. UFEU-a (za informacije o postupku vidjeti pitanje br. 38). Predstavka se može odnositi na pojedinačni zahtjev, pritužbu ili žalbu Europskome parlamentu da donese mišljenje o određenom problemu od privatnog ili javnog interesa.

48. Koja je uloga europskih udruga?

Iako se i individualnim prosvjedima mogu ostvariti promjene unutar EU-a, potencijalno je mnogo djelotvornije kada pozornost institucija EU-a na neki problem privuče skupina građana. Tako su, primjerice, promjene uspješno ostvarene putem „inicijative europskih građana“, mehanizma kojim najmanje milijun građana, pod uvjetom da dolaze iz najmanje sedam država članica EU-a, može zatražiti od Komisije da uputi u postupak neki zakonodavni prijedlog kada se to smatra potrebnim.

Također, europske udruge daju aktivan doprinos jačanju glasa građana u institucijama EU-a. ECAS, primjerice, nudi različite usluge u cilju pružanja pomoći drugim udrugama, osobito svojoj

Vodič za Europske fondove. Tim su Vodičem obuhvaćeni svi europski proračuni i fondovi dostupni organizacijama civilnoga društva, kao i savjeti o upravljanju projektima i proračunima odobrenih financijskih podrški.

49. Kako mogu pratiti zbivanja u Europskoj uniji i odluke koje utječu na moju svakodnevicu?

Ranije spomenuti izvori pružaju informacije o politikama i aktivnostima Unije, kao i pravne informacije. Detaljnije informacije možete potražiti izravno u sljedećim izvorima:

Europa

To je službeni mrežni portal Europske Unije i ishodišna točka za sve službene internetske informacije o svim agencijama i institucijama EU-a. Odatle ćete biti brzo preusmjereni na mjerodavne informacije koje su Vam potrebne.

Svi važni dokumenti i zakonski akti prevedeni su na sva 24 službena jezika EU-a. Pravno neobvezujući dokumenti u pravilu su dostupni samo na engleskom, francuskom i njemačkom jeziku.

Posjetite mrežnu stranicu Europa na adresi:

<http://europa.eu/>

EurActiv

Na toj su mrežnoj stranici besplatno dostupni članci i informacije o politikama koje se odnose na poslove EU-a.

EurActiv je neovisan o europskim institucijama te nadopunjuje mrežne stranice poput Europe fokusirajući se na izvaninstitucionalne dionike u EU i potičući na raspravu o europskim politikama.

Posjetite mrežnu stranicu EurActiva na adresi:

<http://www.euractiv.com/>

Europe Direct

Ovaj služba ima za cilj dati Vam odgovore na pitanja o Europskoj uniji. Besplatno Vam je dostupan niz vodiča i informativnih listova namijenjenih osobama koje putuju u inozemstvo.

Kontaktni broj telefona službe Europe Direct:
besplatni broj (za sve pozive unutar EU-a): 00 800 6 7 8 9 10 11
Mrežna stranica:
<http://ec.europa.eu/europedirect/>

Eur-Lex

Riječ je o online knjižnici pravnih tekstova Unije koja će Vam olakšati istraživanje, bilo putem navođenja riječi u tekstu ili putem pretrage po ključnim riječima, kako biste pronašli sve postojeće pravne tekstove.

Posjetite mrežnu stranicu Eur-Lex na adresi:
<http://eur-lex.europa.eu/>

50. Gdje mogu naći dodatne informacije o svojim europskim i temeljnim pravima?

ECAS (European Citizen Action Service – Europska služba za građansku akciju)

Klinika za prava u EU je projekt koji je ECAS pokrenuo u Bruxellesu u partnerstvu sa Sveučilištem u Kentu. Klinika zaprima pritužbe građana preko telefona, elektroničke pošte i Skypea. Klinika za prava u EU bavi se isključivo upitima koji su već prošli kroz službu *Vaš europski savjetnik*, ali nisu još riješeni. Cilj je prikupiti slučajeve u kolektivnu pritužbu te poduzeti pravne i zagovaračke aktivnosti u ime klijenata suočenih s osobito teškim pitanjima.

<http://www.ecas-citizens.eu>

Your Europe Advice (Vaš europski savjetnik)

Ako vam je potrebna dodatna pomoć i imate konkretnija pitanja, molimo obratite se službi *Vaš europski savjetnik* putem mrežne stranice:

<http://ec.europa.eu/citizensrights/>

SOLVIT

Ova internetska mreža za rješavanje problema ima za cilj pomoći riješiti probleme izazvane pogrešnom primjenom prava EU-a od strane nacionalnih vlasti bez parničenja.

Posjetite mrežnu stranicu SOLVIT-a na adresi:
<http://ec.europa.eu/solvit/>

Tekst **Povelje Unije o temeljnim pravima** možete naći na internetskoj stranici:
http://ec.europa.eu/justice_home/unit/charte/index_en.html

Ako Vam se ovaj vodič čini korisnim, razmislite o tome da postanete „Prijatelj ECAS-a“.

O Europskoj službi za građansku akciju (ECAS)

Tko smo mi?

ECAS je osnovan 1990. godine kao međunarodna neprofitna udruga, neovisna o političkim strankama, komercijalnim interesima i institucijama EU-a. Misija je udruge omogućiti organizacijama civilnoga društva i pojedincima da se i njihov glas čuje u EU.

ECAS-ovi članovi pokrivaju različita područja djelovanja u državama članicama i potencijalnim članicama EU-a: građanske slobode, kulturu, razvitak, zdravlje i socijalnu skrb.

Sjedište ECAS-a nalazi se na adresi 77 Avenue de la Toison d'Or, 1060 Bruxelles.

Što možemo učiniti za vas?

Želite li izgraditi ili dograditi mrežu kontakata vaše organizacije s institucijama EU-a, jeste li u potrazi za izvorima financiranja ili osnivate novu europsku udruhu ili mrežu?

Mi vam možemo pomoći da brže i lakše ostvarite svoje europske ciljeve jer:

- Imamo uslužne ljude koji govore više stranih jezika, a stručnjaci su za lobiranje, prikupljanje sredstava ili europsko zakonodavstvo, te kvalitetnu infrastrukturu.
- I vaša udruga može postati korisnik sredstava iz fondova EU-a kao i tisuće udruga prije vaše, koje su već postigle uspjeh zahvaljujući našem Vodiču i savjetima.
- Mi vam možemo olakšati pristup institucijama EU-a u bilo kojem području europske politike, kao i organizacijama na europskoj razini.
- Uvjerit ćete se da je ECAS motiviran da vam pomogne jer nije riječ samo o komercijalnoj usluzi, već o službi koja je posvećena izgradnji otvorenijega i sveobuhvatnijega civilnog društva oko institucija EU-a.

Koji su naši ciljevi?

Prema novom statutu ECAS ima tri cilja:

1. Ojačati europsku strategiju organizacija civilnoga društva u državama članicama i potencijalnim članicama EU-a

ECAS se može pohvaliti da je zaslužan za bolju zastupljenost organizacija civilnoga društva na europskoj razini, ali europske se institucije još uvijek čine dalekima i složenima, a njihov odnos prema civilnom društvu neodređen. Mi vam možemo olakšati komunikaciju s EU-om.

Naši su prioriteti:

- Izgraditi online financijski servis koji će svojim članovima distribuirati najnovije informacije o Komisijinim prijedlozima i pozivima na nadmetanje, nadovezujući se tako na naš godišnji vodič za financiranje.
- Završiti program informiranja, usavršavanja i stipendiranja kako bismo educirali stručnjake za pitanja EU-a u državama kandidatkinjama i organizacijama civilnoga društva u Bruxellesu.
- Pratiti naše konferencije i istraživanja o „europskom upravljanju“ i predložiti europski ugovor za otvoreni dijalog između civilnog društva i EU-a.

2. Braniti prava na slobodu kretanja i promicati uključivije europsko državljanstvo

Iako su "vrući" telefoni ECAS-a potaknuli Europsku komisiju da unaprijedi svoju komunikaciju s građanima, ni nakon obrade više od 40.000 pritužbi ne vidi se gotovo nikakav napredak u području slobode kretanja. To je razlog zašto ECAS ne pomaže samo pojedincima, već podržava i cijele kampanje kad je riječ o Ugovoru i europskom zakonodavstvu.

Naši su prioriteti sljedeći:

- Kvalitetno voditi službu *Vaš europski savjetnik* za Komisiju te Kliniku za prava u EU, koja može poduprijeti probne predmete.
- Razviti europski forum savjetodavnih službi za građane kako bi se prevladala fragmentiranost odgovornosti za zaštitu europskih prava.
- Konvencijom o budućnosti Europe ne promicati samo

„dvojno državljanstvo“, odnosno nacionalno i europsko, već i europsko državljanstvo temeljeno na prebivalištu i tumačeno mnogo šire od prava na slobodu kretanja.

3. Voditi kampanju za veću transparentnost i reformu europskih institucija

ECAS-ova prva dva cilja ne mogu se ostvariti bez trećeg: površne reforme nisu dostatne, već su potrebna značajnija unapređenja u europskim institucijama kako bi se one otvorile i postale odgovornije građanima.

Naši su prioriteti sljedeći:

- Nastaviti analizirati koliko su institucije stvarno otvorene pozivanjem na pravila o pristupu dokumentima te analizama opće kvalitete njihova rada.
- Promicati „plan“ europskoga građanstva, uključujući pravo na glas i pravo na pristup pravnom lijeku, uključujući i pred Europskim sudom u Luxemburgu.
- Provoditi istraživanja politika o komunikaciji između EU-a i građana te prava građana na informiranost.

Ako smatrate da ECAS odražava vaše ciljeve i odgovara na vaše potrebe, posjetite našu mrežnu stranicu na:

www.ecas-citizens.eu/

ili nam pošaljite svoje upite na adresu

members@ecas.org.

50

pitanja i odgovora o pravima građana Europske Unije